

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

פרשת ימי המילואים

ויקרא פרק ח, א - לו

פסקאות: מב - ס

[מג]

הדבר, ומה הוא אשר צוה ה' לעשות, זה אמר אל העדה, והוא כדברי רבי שמעון בר יעקב בגמרא (יומא ה, ב) שאף מקרא פרשה מעכב, יעויין רש"י שם².

(ח, ז) ויתן עליו את הפתנת ויחגר אתו באבנט וילבש אתו המעיל ויתן עליו את האפד ויחגר אתו בחשב האפד ויאפד לו בו:

מנין לחז"ל שאבנט של כהן גדול בלבד עשוי כלאים ושל כהן הדיוט של פשתן

(ח, ז) ויחגור אותו באבנט. ההוא אבנטו של כהן גדול, לא כאבנטו של כהן הדיוט [יומא ו, א], ופירשו בתוס' (שם, ד"ה אמר) משום דבגדי כהן גדול היה כלאים באפוד, לכן היה כלאים באבנט, אבל של כהן הדיוט לא היה כלאים, מסתברא דלא היה של כלאים. הענין³ דבגדי כהונה מכפרים כדמפרש בזבחים דף פח, ב, ובגדי

הוא בכלל העשיה.

[מג]

³ [מג] (ח, ז) "ויתן עליו את הפתנת ויחגר אתו באבנט וילבש אתו המעיל ויתן עליו את האפד ויחגר אתו בחשב האפד ויאפד לו בו" ע"כ, יש לדקדק, מדוע כתוב "אותו" באבנט, ודרשו מכאן חז"ל, שאבנט של כהן כהן אינו כאבנט של כהן הדיוט. פירוש, דמפורש בפרשת תצוה (שמות לט, ט) שאבנט של כהן גדול היה של כלאים, דכתיב בכגדי כהן גדול (שמות לט, ט) "ואת האבנט שש משור וחקלת וארגמן ותולעת שני מעשה רגם כאשור צוה ה' את משה", ואיתא ביומא (עא, ב) דש היינו פשתן, ותכלת הוא צמר, ומדובר באבנט של כל השנה של אהרן, דהיינו של כהן גדול, ולא מפורש בתורה שאר האבנטים ממה היו עשויים, דהיינו של כהן גדול ביום כיפור ושל כהן הדיוט בכל השנה.

ואמרו ביומא (יב, ב) דהכל מודים שכהן גדול היה ביום כיפור אבנט של פשתן בלבד, דכל בגדיו בגדי לבן בלבד, ושל כל השנה כלאים כמפורש, אבל נחלקו תנאים האם אבנט של כהן הדיוט היה בכל השנה של כלאים, או פשתן. ובדף ו' אמרו לחד מאן דאמר, מדכתיב "אותו" ילפינן דדוקא של

[מב]

(ח, ה) ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות:

קשה, דפתח בזה הדבר, ואינו מפרש כלום מה הוא הדבר

(ח, ה) ויאמר משה אל העדה זה הדבר¹. יתכן דהוא מציין, דאמר משה להעדה כל הפרשה של זה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם כו' האמור בפרשת תצוה (שמות כט, א), ומתחיל הפרשה לאמר, שפרשה של זה הדבר אמר להם, ואיזה זה אשר צוה ה' לעשות [שאינו מאמירת משה רק מדברי הכתוב], שמציין שזה

¹ [מב] (ח, ה) "ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות" ע"כ. ויש לדקדק, דכתוב זה הדבר אשר צוה וכו' ולא מפרש משה מה ציוה ה', אלא מיד מתחיל לעשות, וחסר בפרשה מה שאמר להם משה זה הדבר. ונראה על פי שיטת רבי שמעון בר יוחאי ביומא (ה, ב) דאומר שאף מקרא הפרשה מעכב, ופירש רש"י וז"ל "מקרא - פרשת מלואים שנצטווה בואתה תצוה, אמר להם לציבור בעשרים ושלשה באדר, כשהתחילו המלואים, והקהיל את העדה אל פתח אהל מועד, שנאמר ותקהל העדה וגו' ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות, ומקראות הללו בעשיית המלואים בצו את אהרן" עכ"ל.

ולפי זה יש לומר, דהא דכתיב ויאמר משה כו' לא אמרה עכשיו, אלא אמר להם מה שציוה ה' בפרשת תצוה, והתורה רק מציינת שאמר להם זה הדבר כו', היינו מה שכתוב בפרשת תצוה, ולפי זה בתחילת הפרשה מתחיל לאמר, שיאמר להם את הפרשה של ואתה תצוה, [שאינו מאמירת משה רק מדברי הכתוב], שמציין שזה הדבר, ומה הוא אשר צוה ה' לעשות, זה אמר אל העדה. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

² תמצית דבריו: לכאורה קשה, דפתח בזה הדבר, ואינו מפרש כלום מה הוא הדבר. אבל הביאור הוא, דגם מקרא הפרשה מעכב, ואמר להם משה את פרשת מילואים שכתוב בפרשת תצוה, וזה הפירוש ויאמר משה כו', היינו את הפרשה של ואתה תצוה, והכל

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[מד - המשך]

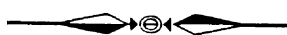
יש לדקדק: א. מדוע בגדי כהונה מכפרין דוקא על ע"ז, ג"ע, ש"ד. ב. מדוע כהן גדול נכנס ביוכ"פ לקה"ק. ג. מדוע כה"ג לא עובד באפוד ביו"כ. ד. מדוע על ע"ז בלבד מחשבה כמעשה.

והנה⁵ הטעם דמחשבה כמעשה בעבודה זרה, דכתיב (יחזקאל יד, ה) למען תפוס ישראל בלבם [קידושין סוף פרק קמא (מ, א)]. הוא

שרק הוא לובש אפוד.

ולפי זה, מה שאבנט מכפר על הרהורי הלב, כוונתם על הרהור עבודה זרה, שהאפוד מכלאים מכפר על מעשה עבודה זרה, ואבנט של כלאים על מחשבה של עבודה זרה, נמצא שאבנט ואפוד שניהם יחד מכפרים על עבודה זרה, זה על המעשה, וזה על המחשבה, לכן צריכים גם להיות שניהם באותן סוג חוטים, כי החוטים מהם עשו את הבגדים, היו מכפרים על פי סוד ה'. אבל כהן הדיוט, אין לו מר שיחא אבנט מכלאים לכפר על הרהור עבירה שמכפרים בגדיו, כיון שבגדי כהן הדיוט מכפרים על עריות ושפיכות דמים, שאין מחשבה בהם כמעשה ואין צריך כפרה, לכן אין צריך לעשות אבנט של כלאים לכפר על מחשבה שבהם, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: הטעם שאמרו חז"ל שאבנט של כהן גדול בלבד עשוי כלאים ושל כהן הדיוט של פשתן, כיון שאבנט של כלאים מכפר על הרהורי עבודה זרה, ובגדי כהונה מכפרין, מכנסים על עריות, כתנות על שפיכות דמים, מצנפת על גסות הרוח, ואפוד על עבודה זרה. והנה רק בעבודה זרה מחשבה כמעשה, נמצא שרק כהן גדול מכפר על עבירה שיש בה מחשבה כמעשה דהיינו עבודה זרה, לכן רק כהן גדול צריך לחגור אבנט כלאים לכפר על מחשבת עבודה זרה, אבל כהן הדיוט שאינו מכפר על עבירה שיש בה מחשבה כמעשה, אין צריך לחגור אבנט של כלאים.

[מד - המשך]

⁵ [מד - המשך] ונתבאר שבגדי כהונה מכפרים. מכנסים – על גילוי עריות. כתנות – על שפיכות דמים. מצנפת – על גסות הרוח. אפוד – על עבודה זרה. אבנט – על הרהור. ויש לתת טעם בכמה דברים: א. מדוע כשנכנס

כהונה מכפרין על הרהור הלב, ואפד מכפר על עבודה זרה כמו שאמר אפד ותריפים (הושע ג, ד), ומכנסים מכפרין על עריות, וכתנות על שפיכות דמים, ובכולהו מחשבה אינה כמעשה, לבד מעבודה זרה דמחשבה כמעשה (קידושין מ, א), אם כן אבנט של כהן גדול מכפר על עבודה זרה הוא על הרהור דעבודה זרה, שמחשבה כמעשה, ולכן הוא של כלאים כמו אפוד, מה שאין כן בהדיוט דמכפרים בגדיו על עריות ושפיכות דמים דבהו אין מחשבה כמעשה, לכן אבנטו אינו של כלאים⁴.

כהן גדול היה של כלאים, אבל של כהן הדיוט היה של פשתן לבד. והקשו התוס' (יומא ו, א ד"ה אמר) הא אמרו בש"ס שם, דמדכתיב (שמות כט, ט) "יִחְגְּרֹתְ אֹתָם אֶבְנֵי אֶזְרָח וְכִנִּי", משמע שהאבנטים היו שוים, וגם של הדיוט היו כלאים, ותיירצו וז"ל "וי"ל סברא הוא לאוקמא קרא דואת האבנט תעשה שש משזר וגו' ככהן גדול דווקא, כיון דשאר בגדיו היו נמי דכלאים, אפוד (ומעיל) אבל הדיוט דכל שאר בגדיו דבוץ, נימא נמי אבנטו דבוץ, ואשכחן נמי כי האי גוונא כהן גדול כיום הכפורים, לפי שהיו שאר בגדיו דבוץ היה נמי אבנטו דבוץ" עכ"ל, מבואר שעיקר הטעם שאמרו שרק כהן גדול היה של כלאים, כיון ששאר בגדיו היו של כלאים, מטעם זה אמרו שביום כיפור לכהן גדול הוא מפשתן, ולכן כהן הדיוט בכל השנה של פשתן.

אבל יש להקשות, מנין לחז"ל שבגלל שהאפוד היה של כלאים, גם האבנט היה של כלאים, ומזה למדו שעל כורחך אבנטו של כהן הדיוט אינו כמו של כהן גדול, מה ענין זה לזה.

והביאור בזה דהנה בזבחים (פח, ב) מבואר שבגדי כהונה מכפרים. מכנסים – על גילוי עריות. כתנות – על שפיכות דמים. מצנפת – על גסות הרוח. והנה כל הבגדים הללו יש גם לכהן הדיוט. עוד מבואר שם, שאבנט דהיינו העשוי מכלאים מכפר על הרהור הלב [א. ה. יש לעיין אם אין טעות דפוס במשך חכמה, ובמקום "בגדי כהונה מכפרין על הרהור הלב" יש לכתוב "אבנט כו". או שזה כונתו, כי הוא עוסק באבנט. מכל מקום כונתו לאבנט, כמו שפורש שם].

והנה אפוד שהיה רק לכהן גדול מכפר על עבודה זרה (שם). ולכהן הדיוט לא היה אפוד, ולא מפורש בחז"ל על איזה הרהור הלב מכפר האבנט. והנה, מכל העבירות שבגדי כהונה מכפרים, רק בעבודה זרה מחשבה נחשב בה כמעשה. ולפי זה יתבאר הכל, דהרי רק כהן גדול היה מכפר על עבודה זרה,

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

שאפילו אם קיבלו לאלקי בלבבו עבד עבודה זרה, לכן אם חשב לעבוד במעשה, גם כן מחשבה מצטרפת למעשה, כיון שביכולת

ובזה מיושב הסתירה שאין לשטן כח להשטין ומצד שני נבעלו כמה בתולות כו', כי השטן הוא הטעיה של השכל, וזה אין ביום כיפור, אבל העבירות שמצד החומר כבהמה, זה בודאי יש ביום כיפור, לכן אמר סוף פרק קמא דיומא (יט, ב) כמה בתולתא דאיבעול בנהרדעי, ושטן לית ליה רשות (יומא כ, א), הוא אבי הטעיות והדמיונות המתעים בשכל. ומיושב דקדוק ג'.

והנה יש טועים ששכל האדם יכול לטעות בעבודה זרה, ועל ידי טעות זה מתרחק מה' יתברך, אבל ההפך הוא הנכון, כי סיבת הטעת השכל הוא ההתרחקות ממנו יתברך, וכשאדם דבוק באורו של ה' יתברך כבר אין לו הטעה של השכל, כי הנשמה שמרגישה את האור האלוקי לא תטעה, ורק מחמת שהתרחק מהאור האלוקי הוא טועה, [א. ה. וזה כוונת דוד המלך בתהילים (יד, א) אָמַר נָבֵל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים, מחמת שלבו נבל, והתרחק מהאור האלוקי אומר שאין אלקים], לכן ביום כיפור, כיון שאדם פרוש מתענוגות העולם הזה, כבר הוא מתבדק בו יתברך, ולכן אינו עלול לטעות בשכלו אחרי עבודה זרה, ולכן מטעם זה נכנס הכהן גדול ביום כיפור לקודש הקדשים כדי להורות, כי נפש הישראלי קשורה במקור המקורין יתברך, ולכן אז אין אפוד, ואבנט של כהן גדול הוא של בוך, שאין צריך כפרה על עבודה זרה, כי הדבקות מנפשות ישראל להשם, הוא הטהרה מכל הטעה וכזבון בשכל אשר זה מביא אל עבודה זרה.

ועל פי זה יתבאר היטב מה שאמר הנביא (ירמיה יז, יג) מקוה ישראל ה', דצריך ביאור מה הכונה בזה, אבל לאור המבואר שהדבקות בה' היא מטהרת את השכל מכל טעות יתבאר היטב. דהנה מים אין להם טהרה במקוה בטבילה אלא על ידי זריעה, שזה כהשקה אשר נזרעין מים למחוברים, וזה זריעותן כמו שאמר בתורת כהנים (שמיני פרק א, ז) ובפסחים לד, ב. וכן ישראל להשם יתברך, שכאשר הם מחוברים לה' יתברך נטהרים כמו מים, ולשון תורת כהנים מים שהן חוזרין אל אביהן לטהר, ולזה דייק (יומא פה, ב) ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, שפירושו כפשוטו ממש, שעל ידי הדבקות בה' נטהר, והוא, שביום הכיפורים חוזרת הנפש אל אבינו שבשמים, כיון שהוסר עבותות החומר המקשרה עמו, וזה שאמר פרק יום הכיפורים (עב, ב) עינוי שהוא אכידת הנפש, והבן. [א. ה. נמצא שהדרך להסיר מבלבול כל מיני טעויות בשכל, מקורו רק בטהרת החומר וזיכוכו, בזה יטהר מכל טעויות שכליות], ומיושב כל הדקדוקים, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

משום שכל עבירה הוא באמצעות פעולות החומר, כמו עריות ושפיכות דמים, אבל עבודה זרה הוא עיקרו בלב [סנהדרין סו, א],

הכהן גדול לכפר על ישראל בקודש הקדשים, אינו עובד אלא בארבעה בגדים ולא באפוד ואבנט של כלאים. ואם מפני שישראל קדושים אז, ואין צריכים כפרה, מדוע עובד בשאר בגדי כהונה לכפרה. ב. מדוע באמת בעבודה זרה הקדוש ברוך הוא מעניש על מחשבה כמעשה, ובשאר עבריות אין מעניש על מחשבה כמעשה. ג. מבואר בש"ס (יומא כ, א) שביום כיפור אין רשות לשטן לקטר, ומצד שני אמרו (שם, יט, ב) שביום כיפור נבעלו הרבה בתולות בנהרדעא, שמע מינא שיש שטן המקטר ביום כיפור ד. מדוע הכהן מכפר דוקא על גילוי עריות שפיכות דמים ועבודה זרה, והרי יש עוד הרבה מאוד סוגי עבירות. ה. מה הטעם שנכנס כהן גדול ביום כיפור לקודש הקדשים.

אבל הביאור בכל זה הוא, דאדם מורכב משלושה דברים, מגוף חומרי מרגש ומשכל. והנה כל העבירות הן רק באמצעות החומר, כמו עריות ושפיכות דמים [ובפסוקא הבאה יבואר הגאווה], אלא שעריות ושפיכות דמים אינו עובר על העבירה עד שיעשה בגופו את העבירה, אבל עבודה זרה עיקרו הוא בלב, כמבואר בסנהדרין סו, א שאם קבלו לאלוה עבד עבודה זרה. לכן אם חשב לעבוד במעשה עבודה זרה, המחשבה מצטרפת למעשה, כיון שיכול לעבור עבירה במחשבה לבד, והמחשבה בעצמה היא עבירה, ומיושב דקדוק ב.

והטעם שהכהן מכפר דוקא על ארבעה עבירות הללו, כי שורש כל העבירות הם שלושה, עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, וכל שאר העבירות המה ענפים, שכל העבירות שמצד התאוה והחמדה הם בגילוי עריות, וכל העבירות שמצד הקנאה והזיק לזולתו, הוא בכלל שפיכות דמים, וכל מה שבינו לאלקים, הוא מצד עבודה זרה. ומיושב דקדוק ד'.

והטעם שבעבודת פנים ביום כיפור אינו צריך כפרה על עבודה זרה, כיון שיש חילוק גדול בין עבודה זרה לשאר עבירות, שעבודה זרה נפשו של אדם אינו מתאוה, רק הוא הטעאה בשכל, מה שאין כן שאר עבירות הוא בחומר, וביום כיפור אין הטעה בשכל, כיון שהטעה בשכל שורשו הוא בחומר, וכיון שביום הכיפורים, נפשו של אדם מתענה והוא נפרד מקשרי החומר שמתענה בחמשה עינויים, והוא מקורו, כי הוא נאצל מגנזי מרומים, הוא דבוק אל הכל, אל מקורו ושרשו הוא יתברך לבד, ולכן אז אינו עלול לחטא בעבודה זרה, רק בענינים אשר החומר והנפש המרגשת, אשר גם לבהמה תתכן לעשות, אז עלול לחטא. ומיושב דקדוק א.

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

בוך, שאין צריך כפרה על עבודה זרה, כי הדבקות מנפשות ישראל להשם הוא הטהרה מכל הטעה וכזבון בשכל, אשר זה מביא אל עבודה זרה. וזה מקוה ישראל ה' (ירמיה יז, יג), שזה כהשקה אשר נזרעין מים למחוברים, זהו זריעותו כמו שאמר בתורת כהנים (שמיני פרק א, ז) ובפסחים לד, ב. וכן ישראל להשם יתברך, ולשון תורת כהנים מים שהן חוזרין אל אביהן לטהר, ולזה דייק (יומא פה, ב) ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, והוא, שביום הכיפורים חוזרת הנפש אל אבינו שבשמים, כיון שהוסר עבותות החומר המקשרה עמו, וזה שאמר פרק יום הכיפורים (עב, ב) עינוי שהוא אבידת הנפש, והבן⁶.

[מה - המשך]

מדוע צריך כפרה דוקא על גסות הרוח על ידי המצנפת

והנה⁷ הגאווה היא גם כן בנפש המשכלת, ונגמר בהשכל לבד, כי הבהמיי אינו מתגאה, והוא מבוא אל עבודה זרה, כמו שכתוב

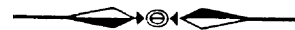
⁷ [מה - המשך] אבל יש לדקדק, מדוע חמור כל כך עון גסות הרוח שצריך מצנפת לכפר עליו, שהרי נתבאר שהג' עבירות כוללים כל העבירות, אבל מה חמור עון גסות הרוח. והביאור בזה הוא, דהגאווה היא גם כן בנפש המשכלת, ונגמר בהשכל לבד, כי הנפש הבהמית אינה מתגאה, וכיון שהוא מתגאה לחשוב את עצמו אישות בפני עצמה, ולא להדבק באור העליון של ה' יתברך, הרי הוא מתרחק ממנו יתברך, וכפי שנתבאר בפסקא הקודמת, מי שמתרחק מאורו יתברך, קרוב הוא להטעיה בשכל, לכל הגאווה הוא מבוא אל עבודה זרה.

ובזה מובן מה שכתוב בפרשת עקב (דברים ח, יד) "וְיָרֵם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִצְרַיִם עֲבָדִים", ולכן אמרו חז"ל (סוטה ה, א) ראוי לגדעו כאשירה, הנה דימו את הגאווה לעבודה זרה, וזה מהטעם הנ"ל.

ובזה מבואר מדוע על שום מידה לא מצאנו שיהא פסול מעבודה, רק על גסות, וכמו שאמרו ריש פסחים (ג, ב) "בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול והא תנן אין בודקין מן המזבח ולמעלה לא תימא שמץ פסול אלא אימא שחץ פסול" ע"כ, ופירש רש"י וז"ל "שחץ פסול - הוא עצמו היה גס רוח ומבזה קדשי שמים, ואין ראוי לשמש, כדקיימא לן [במנחות] (יה, ב):

לעבור את העבירה בלא מעשה. והנה עריות ושאר עבירות, נפשו של אדם מחמדתן או קנאה וכיוצא בזה. ששרשי העבירות המה שלושה, עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, וכולם המה ענפים, כל העבירות שמצד התאוה והחמדה המה בגילוי עריות, וכל שמצד הקנאה והיזק לזולתו, הוא בכלל שפיכות דמים, וכל מה שבינו לאלקים, הוא מצד עבודה זרה. ועבודה זרה נפשו של אדם אינו מתאוה, רק הוא הטעאה בשכל. והנה ביום הכיפורים, נפשו של אדם מתענה והוא נפרד מקשרי החומר שמתענה בחמשה עינויים והוא מקורו, כי הוא נאצל מגנזי מרומים, הוא דבוק אל הכל, אל מקורו ושרשו הוא יתברך לבד, ולכן אז אינו עלול לחטא בעבודה זרה, רק בענינים אשר החומר והנפש המרגשת, אשר גם לבהמה תתכון לעשות, אז עלול לחטא, כמו שאמר סוף פרק קמא דיומא (יט, ב) כמה בתולתא דאיבעול בנהרדעי, ושטן לית ליה רשות (יומא כ, א) הוא אבי הטעיות והדמיונות המתעים בשכל. ביום הכיפורים כנס כהן גדול לבית קודש הקדשים, להורות, כי נפש הישראלי קשורה במקור המקורין יתברך, ולכן אז אין אפוד, ואבנט של כהן גדול הוא של

⁶ תמצית דבריו: בגדי כהונה מכפרין רק על גילוי עריות שפיכות דמים ועבודה זרה, כי הם שורש וכולל של כל העבירות, כי כל העבירות של החמדה שורשן בעריות, וכל העבירות של בין אדם לחבירו, שורשן בשפיכות דמים, ושורש כל העבירות שבין אדם למקום, הוא בעבודה זרה. וכל העבירות מקורן בחומר מלבד עבודה זרה שמקורו בהטעיה של השכל, ואין השכל טועה אלא כשמתרחק מאורו של ה' יתברך, אבל מי שקרוב לאור ה' יתברך אינו טועה, והקרבה תלויה רק בזיכוך החומר, לכן ביום כיפור שמתענים, מזדככים, ואין טעות בשכל, לכן אין צורך שכהן יכנס לפנים באפוד לטהר מעבודה זרה, מה שאין כן שאר עבירות שתלויות בחומר הגוף שהוא קיים גם ביום כיפור, ולכן רק בעבודה זרה מחשבה כמעשה, כי שורשה היא בשכל, ונענשין על השכל, מה שאין כן שאר עבירות.

[מה - המשך]

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

עליהן קדושה וצריכין מום קבוע לפדות עליהן, כדאמר סוף תמורה (כח, ב), אבל בעל מום לא חלה עליו קדושה כלל ואינו צריך פדיון (שם), וזה שאמר האי מאן דיהיר בעל מום הוי, פירוש, ולא חלה עליו קדושה, ואינו ראוי לעבודה ולקדושת הישראלי הנתקדש בקדושת גבוה, ודו"ק⁸.

[מו - המשך]

מדוע נהגו להרבות בצדקה לפני יום כיפור

נמצא העולה מזה⁹, דמה דכהן גדול נכנס לפניו, הוא מפני שהנפש הישראלי אשר מוסרותיו עם החומר ינותק אז, מתקשר

עצמה, ולא להדבק באור העליון של ה' יתברך, הרי הוא מתרחק ממנו יתברך, וכפי שנתבאר בפסקא הקודמת, מי שמתרחק מאורו יתברך, קרוב הוא להטעיה בשכל, לכל הגאווה הוא מבוא אל עבודה זרה.

[מו - המשך]

⁹ [מו - המשך] על פי המבואר, יתבאר היטב מה שיש לרדקדק: א. מה כונת חז"ל מה המקוה מטהר את הטמאים כו', מה ענין זה לזה, היה להם לומר שהקדוש ברוך מטהר את ישראל, ומה למדנו ממקוה שצריך ללמוד על מה שהקדוש ברוך הוא מטהר. ב. מדוע אין כח לשטן לקטרג על ישראל ביום הקדוש.

אבל הביאור בזה, שנפש של כל כלל ישראל, מקושרת לה' יתברך, אלא שהחומר מנתק את היחיד ואת הכלל מלהתחבר לה', ומזה נובע טומאת היחיד והכלל. אבל ביום הקדוש, מזדכך החומר של כלל ישראל, ואז מתקשרים עם מקור המקורים, דהיינו ה' יתברך, ועל ידי זה נטהרים ישראל, כיון שמתחברין למקור, היינו לה'. וזה עומק כונת חז"ל מה המקוה מטהר כו', לא התכוונו לסתם טהרת מקוה על כלים ואדם טמאים, אלא התכוונו על טהרת מים טמאים שמטהרים במקוה על ידי השקה, דיש הבדל בין טהרה של כלים ואדם במקוה, שבטלים למים ונטהרים, אבל מים לא מטבילים במקוה, אבל משיקין אותם, ואז נטהרים, וטהרה זו היא על ידי השקה,

בפרשת עקב (דברים ח, יד) ורם לבבך כו', ולכן אמר (סוטה ה, א) ראוי לגדעו כאשירה, ולכן על שום מידה לא מצאנו שיהא פסול מעבודה, רק על גסות, וכמו שאמר ריש פסחים בדקו ומצאו בו שמץ פסול, ועיין רש"י. וביששכר בן ברקאי, סוף מקום שנהגו (פסחים נז, ב), דהוי סיבה ומבוא לעבודה זרה, וכהנים ששמשו לעבודה זרה פסולים להקרבה אפילו עשו תשובה, והוי כבעלי מומין כדתנן סוף מנחות (קט, א). והנה בפרק ד' דמגילה (כט, א) אמרו, דאמר הקדוש ברוך הוא לתבור וכרמל כולכם בעלי מומין אצל סיני, שנאמר (תהלים סח, יז) למה תרצדון הרים גבנונים, אמר רב אשי שמע מינה האי מאן דיהיר בעל מום הוי, פירוש דמי שנעבדה בו עבירה כשר לקרבן, ואפילו רובע ונרבע ונעבד, חלה

עבודה המסורה לבני אהרן, כהן שאינו מודה בכולן, אף במגונה שבהן - אין לו חלק בכהונה". וכן ביששכר בן ברקאי, סוף מקום שנהגו (פסחים נז, ב), שנהג בשחצנות בעבודה נעש ביותר, דהוי סיבה ומבוא לעבודה זרה, וכהנים ששמשו לעבודה זרה פסולים להקרבה אפילו עשו תשובה, והוי כבעלי מומין כדתנן סוף מנחות (קט, א).

הנה נתבאר מדוע הגאותן הוא בעל מום, כיון שהתרחק מאורו יתברך, וקרוב הוא להטעיה בשכל, ומי ששכלו מוטעה, אין לך בעל מום גדול ממנו, אפילו שאינו נראה כלפי חוץ בעל מום. וכזה מבואר מה שאמר במגילה (כט, א) אמר הקדוש ברוך הוא לתבור וכרמל כולכם בעלי מומין אצל סיני, שנאמר (תהלים סח, יז) למה תרצדון הרים גבנונים, אמר רב אשי שמע מינה האי מאן דיהיר בעל מום הוי.

וצריך ביאור מה מחדש רב אשי שנקרא בעל מום, אבל הטעם בזה הוא, שכשם שכהן בעל מום פסול לעבודה, כך בהמה בעלת מום פסולה לקרבן, והיא יותר פסולה מבהמה שנעבדה בה עבירה, דמי שנעבדה בו עבירה כשר לקרבן, ואפילו רובע ונרבע ונעבד, חלה עליהן קדושה וצריכין מום קבוע לפדות עליהן, כדאמר סוף תמורה (כת, ב), אבל בעל מום לא חלה עליו קדושה כלל ואינו צריך פדיון (שם), וזה שאמר רב אשי האי מאן דיהיר בעל מום הוי, פירוש, ולא חלה עליו קדושה, ואינו ראוי לעבודה ולקדושת הישראלי הנתקדש בקדושת גבוה, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁸ תמצית דבריו: הטעם שצריך מצנפת לכפר על הגאווה, כי הגאווה היא גם כן בנפש המשכלת, ונגמר בהשכל לבד, כי הנפש הבהמית אינה מתגאה, וכיון שהוא מתגאה לחשוב את עצמו אישות בפני

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

מג, ב), כן הדבוק בכלל ישראל, נטהר מטומאתו בתוך כלל ישראל
עמנו, הדבוקים בה' תמיד¹⁰.

[מז - המשך]

מדוע יום כיפור מכפר על אשם תלוי, ואין מכפר על מנחת קנאות

ובזה¹¹ יתבאר מה דיום הכיפורים מכפר על אשם תלוי (יומא פה,
ב), והוא, דאם לא חטא ונודע לו שלא חטא אחרי שהביא אשמו
ונזרק דמו, יאכל הבשר, שכבר כפר ספקו והלך לו (כריתות כג,

הדבוקים בה' תמיד.

[מז - המשך]

¹¹ [מז - המשך] ועל פי המבואר דביום כיפור הישראלי דבוק בה' והנפש
חוזרת אל אביו שבשמים להטהר, מתיישב מה שיש לדקדק מדוע יום כיפור
מכפר על אשם תלוי, כמבואר ביומא (פה, ב), דלכאורה אשם תלוי בא כדי
להגן עליו, כמבואר בכריתות (כה, א), ואם כן מה שייך כפרה ביום
הכיפורים. אבל הטעם בזה הוא, דהנה אם לא חטא, ונודע לו שלא חטא
אחרי שהביא אשמו ונזרק דמו, מבואר בכריתות (כג, ב) שיאכל הבשר, מה
שאין כן חטאת, הבשר ישרף, ויש לדקדק מדוע יאכל את הבשר, הרי נודע
לו שלא חטא ומאי שנא מחטאת שנשרפת, אלא מוכח שהקרבן מכפר על
איזה חטא ולכן בשרו יאכל, והחטא הוא, שהביא עצמו לידי ספק, ואם אכל
דבר המותר ורק שהיה ספק אם הוא אסור, הלא החטא אינו בכוחות החומר,
רק בנפש, שלא התבונן לבלי לפול ספק בלבבו, וכיון שהחטא הוא בנפש,
לכן נטהר במה שדבוק ביוצרו אבינו שבשמים, והנפש חוזרת אל אביו
שבשמים לטהר, לכן יום כיפור מכפר על אשם תלוי.

אבל מנחת סוטה אינו מכפר, כיון שחטא של סוטה אינו בשכל ובמחשבה
כחטא של אשם תלוי, אלא כמבואר בסוטה (ט, א) שעשתה מעשה בהמה,
ואף אם לא נטמאה, הכניסה עצמה לספק הזה, שנתיחדה עמו, שזה גם כן
ענין תאוה, בהמי, לכן אין החסרון דבוק בנפשו אלא החטא הוא בחלק
החומרי, וזה אין יום הכיפורים מכפר בדבר שמחויב קרבן. ומבואר הכל
בסייעתא דשמיא.

הנפש עם מקור המקורין השם יתברך, ובטהרה זו, כמים
החוזרים אל אביהן, נטהרו נפשות הישראלי מכל ההטעה ודמיון
כוזב, וזה מה מקוה מטהר הטמאים (יומא פה, ב), פירוש מים
הטמאים, על ידי השקה, כך הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.
ולכן לית ליה רשות לאשטוני ביומא דכיפורי (יומא כ, א) ודו"ק.
ולכן נהגו להרבות בצדקה ובחסד בימים אלו [הלכות תשובה
להרמב"ם (פרק ג, הל ד)] כדי להשתרש בתוך כלל אחינו בני
ישראל, הכלל הדבוק לאבינו בשמים תמיד, והוי כמו ילדה
שסבכה בזקנה, דבטלה אל הזקנה, דבטל ממנה דין ערלה (סוטה

דהיינו חיבור המים הטמאים למקורן, והחיבור מטהרן, כך הקדוש ברוך
מטהר את ישראל, על ידי שמזכך לכלל ישראל את החומר, ומתקשרין
למקור המקורין, כמים טמאים למים טהורים, ונטהרים. וכל זה הוא דוקא
כלל ישראל, ולא יחיד, שהיחיד הוא רק פרט מכלל ישראל, ורק הכלל מטהר
על ידי זה, לכן דקדק רבי עקיבא לומר הקדוש ברוך מטהר את "ישראל",
היינו הכלל יחד, ולא פרט בפרט, כי הכלל מקושר לה'.

ולכן נכנס הכהן גדול בשליחות של כלל ישראל לקודש הקדשים ביום
הקדוש, כי אז נותק כלל ישראל מהחומר, ומקושר לה'. ובזה מיושב מדוע
השטן אין לו כח לקטרע על כלל ישראל ביום הקדוש, שכיון שהם קשורים
אז למקור המקורין, אין לו כח נגדם.

ועל פי זה יתבאר היטב מדוע נהגו להרבות בצדקה בימים אלו של עשרת
ימי תשובה, שכיון שנתבאר שכלל ישראל הוא המקוה טהרה, שרק הכלל
בכללותו דבוק בה', צריך כל היחיד והיחיד להיות דבוק בכלל ישראל, ועל
ידי נתינת צדקה והרבות חסד, מתקשר היחיד לכלל ישראל, ונטהר, והוא
כמו נטיעה ילדה של ערלה, שאם הוא מרכיבה בתוך נטיעה זקנה שכבר
אינה ערלה, בטל ממנה שם ערלה, כי נפרד ממנה שמה הפרטי, והיא נעשית
חלק מהאילן הזקנה, כך היחיד שנותן צדקה ועושה חסד, מתבטל ממנו שמו
היחיד, ומתחבר לכלל ישראל, שרק כלל ישראל בכללותו דבוק בה' תמיד.

¹⁰ תמצית דבריו: ביום כיפור מתנתק הישראלי מהחומר,
ומתדבק בשורש השורשין בו יתברך ונטהר, ולכן מרבים צדקה,
כדי להשתרש בתוך אחינו בני ישראל, שכלל ישראל דבוק לאבינו
בשמים תמיד, ועל ידי זה שדבוק בכלל ישראל הוא נטהר, כמו
ילדה שסבכה בזקנה, דבטלה אל הזקנה, דבטל ממנה דין ערלה,
כן הדבוק בכלל ישראל, נטהר מטומאתו בתוך כלל ישראל עמנו,

משך חכמה

פרשת צו, פרשת המילואים, מב - מז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כח טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

נמחל, וצריכה לאתווי מנחת קנאות אחר יום הכיפורים [כן משמע סוף כריתות (כו, א)], משום דמנחתה של שעורים, לפי שעשתה מעשה בהמה (סוטה ט, א), ואף אם לא נטמאה, הכניסה עצמה לספק הזה, שנתיחדה עמו, שזה גם כן ענין תאוה, בהמיי, לכן אין החסרון דבוק בנפשו, ואין יום הכיפורים מכפר בדבר שמחויב קרבן, ודו"ק היטב¹².

ב), אם כן הכפרה הוא על הספק, ואם לא חטא, אמאי מייתי קרבן, על כרחין דחלה הכפרה, מפני שהביא עצמו לידי ספק, ואם אכל דבר המותר, ורק שהיה ספק אם הוא אסור, הלא החטא אינו בכוחות החומר, רק בנפש, שלא התבונן לבלי לפול ספק בלבבו, אם כן נטהר במה שדבוק ביוצרו אבינו שבשמים, והנפש חוזרת אל אביו שבשמים לטהר, ובזה אתי שפיר הא דספק סוטה אינו

י"כ"פ מכפר, אם חייב קרבן.

¹² תמצית דבריו: הטעם שיו"כ"פ מכפר על אשם תלוי, כיון שאשם תלוי בא על חטא בנפש, שהביא עצמו לידי ספק ולא התבונן שלא יפול ספק בלבבו, ולא חטא בחומר, ועל חטא בנפש יו"כ מכפר, אבל במנחת קנאות, היא הביאה עצמה לספק טומאה, ועשתה מעשה בהמה ביחוד הזה, אפילו שלא נטמאה, ועל חטא בחומר אין